

Lausunto

15.11.2024

Asia: VN/25202/2024

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveysministeriön asetuseronnoksesta Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko suoritteet jaoteltu tarkoituksenmukaisesti?

Suoritteet on jaoteltu pääosin tarkoituksenmukaisesti.

Ovatko eri suoritteista perittävät maksut ymmärrettäviä ja oikeudenmukaisia?

Lääkäriliitto pitää alhaisempia maksuja tutkijalähtöiselle kliiniselle tutkimukselle oikeasuuntaisena kehityksenä, mutta maksut ovat edelleen yksittäisen tutkijan näkökulmasta korkeita ja eivätkä edesauta laadukkaan ja monipuolisesti eri aineistoja hyödyntävän tutkimuksen tekemistä Suomessa.

Lääkäriliitto katsoo, että ilman ulkopuolista rahoitusta tai julkisen terveydenhuollon toimintayksikön, korkeakoulun, tutkimuslaitoksen tai muun julkisen tai yleishyödyllisen yhteisön rahoituksella toteutettavasta tutkijalähtöisestä tutkimuksesta perittäviä maksuja tulisi edelleen alentaa ja harkita maksuista luopumista kokonaan. Opinnäytetöistä perittävä maksu tulisi poistaa, jotta yliopistolain mukainen maksuton korkeakouluopetus toteutuisi.

Ehdotettu 300 euron maksu vähäisistä tietoluvan muutoksista vaikuttaa ylimitoitetulta, jos kyseessä on esimerkiksi yksittäisen henkilön vaihdos tietoluvassa. Tältä osin tulisi maksua alentaa sekä prosessia virtaviivaistaa ja automatisoida.

Onko omakustanteisesti perittävä maksu ja tuntihinta Findatan työstä ymmärrettävä?

Findatan maksuissa lähtökohtana on – tietoturvallista käyttöympäristöä lukuun ottamatta - omakustanteisuus, josta voidaan valtion maksuperustelaisissa säädetyin edellytyksin poiketa. Erityisestä syystä maksu, joka muuten määrättäisiin suoritteiden omakustannusarvoa vastaavaksi, saadaan maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukaan määrätä tätä korkeammaksi. Vähäisistä tietoluvan muutoksista perittävä maksu on asetusmuistion tilastojen mukaan selkeästi korkeampi

kuin omakustannusarvo. Lain edellyttämää erityistä syytä ei kuitenkaan ole muistioon kirjattu eikä valittua maksua perusteltu.

Tuntihintaa pidämme melko korkeana. Maksujen tulee olla tutkijoiden näkökulmasta kohtuullisia, jotta tutkimusta voidaan Suomessa tehdä.

Muut asetusluonnosta koskevat huomiot.

Findatan asiantuntijatyön kustannusvastaavuuden sijasta tulisi keskittyä siihen, miten mahdollistetaan rekisteritiedon hyötykäyttö Suomessa mahdollisimman tehokkaasti. Käyttölupaprosessien sujuvoittamisen lisäksi maksujen poistaminen tai kohtuullistaminen tutkijälähtöisen tutkimuksen ja opinnäytetöiden kohdalla on tässä tärkeä keino.

Asetuksen voimassaoloajaksi ehdotetaan vuotta 2025, mikä sinänsä on ymmärrettävää. Sen sijaan emme näe estettä toteuttaa tarvittavia tutkimuksen tekemistä edistäviä muutoksia maksuasetuksessa jo vuodeksi 2025, vaikka toisilain muutoksia ollaankin valmistelemassa. Toisilain muutos tulisi tämänhetkisten suunnitelmien mukaan voimaan joka tapauksessa vasta vuonna 2026.

Kattelus Mervi
Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund